

Sygn. akt V U 468/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant st. sekr. sądowy Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2018 r. w Kaliszu

odwołania Przedsiębiorstwa (...) A Sp. z o.o.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 6 kwietnia 2018 r.

Nr (...) dot. A. S.

Nr (...) dot. H. S.

oraz z dnia 12 kwietnia 2018 r.

Nr (...) dot. M. D.

w sprawie Przedsiębiorstwa (...) A Sp. z o.o.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa

- 1. Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 6 kwietnia 2018 r. Nr (...) i stwierdza podleganie polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego przez A. S. w okresie od dnia 10 sierpnia 2018 r. do dnia 30 września 2018 r.,**
- 2. Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 6 kwietnia 2018 r. Nr (...) i stwierdza podleganie polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego przez H. S. w okresie od dnia 1 kwietnia 2018 r. do dnia 19 marca 2019 r.,**
- 3. Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 12 kwietnia 2018 r. Nr (...) i stwierdza podleganie polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego przez M. D. w okresie od dnia 1 maja 2018 r. do dnia 30 kwietnia 2019 r.,**
- 4. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) A Sp. z o.o. kwotę 180,00 zł tytułem zawrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 06.04.2018 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił odwołującemu PW (...) Sp. z o.o. w K. wydania zaświadczenia o ustawodawstwie, stwierdzającego, iż A. S. od dnia 10.08.2018 r. do dnia 09.10.2018 r. podlega ustawodawstwu polskiemu.

Decyzją nr (...) z dnia 12.04.2018 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił odwołującemu PW (...) Sp. z o.o. w K. wydania zaświadczenia o ustawodawstwie, stwierdzającego, iż M. D. od dnia 01.05.2018 r. do dnia 30.04.2019 r. podlega ustawodawstwu polskiemu.

Decyzją nr (...) z dnia 06.04.2018 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił odwołującemu PW (...) Sp. z o.o. w K. wydania zaświadczenia o ustawodawstwie, stwierdzającego, iż H. S. od dnia 01.04.2018 r. do dnia 19.03.2019 r. podlega ustawodawstwu polskiemu.

Od powyższych decyzji odwołanie złożyło PW (...) Sp. z o.o. w K., domagając się jej zmiany i ustalenia, iż A. S., M. D., H. S., podlega ustawodawstwu polskiemu we wskazanych okresach.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił i zważył co następuje.

(...) Sp. z o.o. w Polsce ma siedzibę w Polsce. Odwołujący prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług przewozowych na terenie państw Unii Europejskiej.

Przedsiębiorstwo zatrudniło A. S., M. D., H. S. jako kierowcę samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony na terenie Państw Unii i Polski. Osoby te oświadczyły, iż ich rodzina zamieszkuje na terenie Ukrainy, oni sami czasowo mieszkają w Polsce z przyczyn ekonomicznych.

Osoby objęte niniejszą sprawą zameldowane są na pobyt czasowy w Polsce. Posiadają wizę ważną na okresy, co do których wniesiono o wydanie zaświadczenia A1, mają zezwolenie na pracę w Polsce. Osoby objęte niniejszym postępowaniem zawarły umowę najmu lokalu, w którym zamieszkują podczas pobytu w Polsce, niektóre w hotelu robotniczym, inne w innych lokalach.

W marcu 2018 r. r. P. W. w Polsce złożył wniosek o wydanie zaświadczenia o podleganiu polskiemu ustawodawstwu przez A. S., M. D., H. S.

Pracodawca zgłosił do ubezpieczenia społecznego w Polsce A. S., M. D., H. S. i opłaca składki z tego tytułu w Polsce. Osoby objęte niniejszym postępowaniem pracują w Polsce od kilku lat, w tej samej firmie. We wcześniejszych okresach organ rentowy wydawał osobom objętym niniejszą sprawą zaświadczenia A1. Brak tych zaświadczeń eliminuje niektóre państwa jako cel podróży kierowców wykonujących usługi transportowe, ograniczając ich możliwości zarobkowe.

(dowód: protokół zeznania słuchanego za odwołującego D. W. w sprawie V U 123/18 Sądu Okręgowego w Kaliszu, zeznania M. D., A. S., akta osobowe pracowników)

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia czy wymienione osoby mogą podlegać polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego i czy organ rentowy powinien wydać im zaświadczenia A1.

Na wstępie wypadnie wskazać, że zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym określa ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2017/1778), która już w art. 2a ust. 1 stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zatem nie ulega wątpliwości, że regulacjom tej ustawy podlegają co do zasady także obywatele państw obcych, którzy na terenie Polski podejmują działalność stanowiącą podstawę objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym. Jak stanowi przepis art. 5 ust. 2 ustawy systemowej - nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej

nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Jak wywiódł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28.05.2008 r., I UK 303/07 (OSNP 2009, nr 17-18, poz. 243) przed dniem 01.05.2004 r. przez „pobyt o charakterze stałym” cudzoziemca rozumiało się zezwolenie na zamieszkanie lub osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub posiadanie statusu uchodźcy albo zgodę na pobyt tolerowany, bądź zezwolenie na pracę. W nowszym orzecznictwie, dokonując wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej Sąd Najwyższy wywiódł, że stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia, przy czym nie ma większego znaczenia okoliczność dotycząca tego, jaką administracyjną gwarancję prowadzenia działalności lub zapewnienie pobytu miał w Polsce obywatel państwa obcego. (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 17.09.2009 r., II UK 11/09, OSNP 2011, nr 9-10, poz. 134, z dnia 06.09.2011 r., I UK 60/11). Ustawa z dnia 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. 2016/1990 ze zm.) w art. 114 ustanawiającym warunki wydania zezwolenia stanowi, że zezwolenia na pobyt czasowy i pracę udziela się, gdy celem pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wykonywanie pracy oraz spełnione są łącznie następujące warunki: cudzoziemiec posiada: - ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu; - cudzoziemiec ma zapewnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsce zamieszkania.

Występujący w sprawie pracownicy – obywatele Ukrainy niewątpliwie z racji zawarcia umów o pracę z polskim pracodawcą mieli zamiar – co najmniej przez czas trwania umów o pracę - przebywać na stałe na terenie Polski w celu świadczenia pracy zarobkowej, dającej im źródło utrzymania i mieli w Polsce zagwarantowane miejsce zamieszkania. Wszyscy posiadali ważne pozwolenia na pracę i na pobyt na terytorium Polski, zatem legalnie tak mieszkali jak i pracowali w Polsce. W świetle powyższego i przy uwzględnieniu przywołanego stanowiska Sądu Najwyższego zasadnym jest wniosek, że spełniali warunki do podlegania polskiemu ustawodawstwu na gruncie ustawy systemowej.

Należy także zwrócić uwagę na fakt, istnienia Umowy między Rzeczypospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym z dnia 18.05.2012 r. (Dz.U. 2013. 1373) obowiązującej od 01.01.2014 r., której art. 3 stanowi, iż ma ona zastosowanie do osób, które podlegały lub podlegają ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron, przy czym ogólna zasada z art. 6 wskazuje, że osoba, do której stosuje się niniejsza Umowa podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium wykonuje pracę, zaś zgodnie z art. 7 ust. 3 podróżujący personel przedsiębiorstwa transportowego, działającego na terytoriach obu Umawiających się Stron, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium przedsiębiorstwo jest zarejestrowane. Gdyby stosować te przepisy występujący w sprawie pracownicy także powinni podlegać polskiemu ustawodawstwu.

Powyższe przepisy nie mogły jednak być pomocne dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu albowiem występujący w sprawie obywatele Ukrainy, zatrudnieni przez polskie przedsiębiorstwo i wykonujący pracę na terytorium Polski równocześnie wykonują pracę najemną na terytorium innych krajów członkowskich Unii Europejskiej a nie Ukrainy.

Rozważenia wymagało zatem zastosowanie w sprawie przepisów wspólnotowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – rozporządzenia z Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z 29.04.2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L.04.166/1) zwane rozporządzeniem podstawowym a także rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16.09.2009 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) Nr 883/2004 (Dz. Urz. UE Nr L.09.284/1) zwane rozporządzeniem wykonawczym, oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1231/2010 z dnia 24.11.2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz.Urz.UE.L Nr 344, str. 1) zwane rozporządzeniem rozszerzającym. Zgodnie z art. 1 rozporządzenia rozszerzającego rozporządzenie podstawowe i wykonawcze nr 883/2004 i nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, (...) pod warunkiem że zamieszkują oni legalnie na

terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego.

Powstały spór wymagał w pierwszej kolejności rozstrzygnięcia czy występujący w sprawie pracownicy – obywatele Ukrainy, spełniają warunki wymienione w art. 1 rozporządzenia rozszerzającego a w szczególności czy „zamieszkują legalnie na terytorium państwa członkowskiego” czyli na terytorium Polski. Organ rentowy uznając niespełnienie tego warunku odmówił wydania zaświadczeń potwierdzających podleganie polskiemu ustawodawstwu. Oceniając ten element należy przytoczyć reguły jakimi kierowano się przy wydawaniu rozporządzenia rozszerzającego, a które wyrażone zostały w jego preambule. Wynika z nich, że Parlament Europejski, Rada oraz Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wezwały do lepszej integracji obywateli państw trzecich, którzy legalnie zamieszkują na terytorium państw członkowskich, poprzez przyznanie im jednolitych praw, odpowiadających możliwie jak najbardziej tym, z których korzystają obywatele Unii. Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych na posiedzeniu w dniu 01.12.2005 r. podkreśliła, że Unia musi zapewnić sprawiedliwe traktowanie obywatelom państw trzecich, którzy legalnie przebywają na terytorium państw członkowskich, oraz że bardziej energiczna polityka w zakresie integracji powinna stawiać sobie za cel zagwarantowanie im praw i obowiązków porównywalnych do praw i obowiązków obywateli Unii. Zaznaczono przy tym, że na mocy niniejszego rozporządzenia rozporządzenie nr 883/2004 i rozporządzenie nr 987/2009 powinny mieć zastosowanie tylko o tyle, o ile dana osoba już legalnie zamieszkuje na terytorium państwa członkowskiego. Legalne zamieszkanie powinno być zatem warunkiem wstępnym stosowania tych rozporządzeń.

Przepisy rozporządzenia rozszerzającego nie zawierają definicji „legalnego zamieszkania”. Natomiast w art. 1 rozporządzenia podstawowego znajdują się wskazania, że określenie „zamieszkanie” oznacza miejsce, w którym osoba zwykle przebywa (lit. j), zaś w art. 11 rozporządzenia wykonawczego określającego elementy służące ustaleniu miejsca zamieszkania ale tylko w przypadku gdy pomiędzy instytucjami dwóch lub więcej państw członkowskich istnieje rozbieżność opinii w odniesieniu do ustalenia miejsca zamieszkania osoby, do której stosuje się rozporządzenie podstawowe, zwrócono uwagę na konieczność wspólnego porozumienia w oparciu o ogólną ocenę wszystkich dostępnych informacji dotyczących: po pierwsze czasu trwania i ciągłość pobytu na terytorium zainteresowanych państw członkowskich a po drugie sytuację danej osoby, w tym:

1. charakter i specyfikę wykonywanej pracy, w szczególności miejsce, w którym praca ta jest zazwyczaj wykonywana, jej stały charakter oraz czas trwania każdej umowy o pracę;
2. jej sytuację rodzinną oraz więzi rodzinne;
3. prowadzenie jakiegokolwiek działalności o charakterze niezarobkowym;
4. jej sytuację mieszkaniową, zwłaszcza informację, czy sytuacja ta ma charakter stały;
5. państwo członkowskie, w którym osoba uważana jest za mającą miejsce zamieszkania dla celów podatkowych.

Zgodnie z art. 11 ust. 2 w przypadku gdy uwzględnienie poszczególnych kryteriów w oparciu o istotne okoliczności wymienione w ust. 1 nie doprowadzi do osiągnięcia porozumienia przez zainteresowane instytucje, zamiar danej osoby, taki jaki wynika z tych okoliczności, a zwłaszcza powody, które skłoniły ją do przemieszczenia się, są uznawane za rozstrzygające dla ustalenia jej rzeczywistego miejsca zamieszkania.

Już w tym miejscu należy zaznaczyć, że organ rentowy nie stosował procedury uzgodnień z jakąkolwiek inną instytucją zabezpieczenia społecznego, którą to procedurę określają w szczególności art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia wykonawczego nakazujące zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Odstąpienie od stosowania tej procedury wynikało zapewne z braku wątpliwości, co z kolei spowodowane było faktem, iż w przypadku występujących w sprawie pracowników jedynym wyznacznikiem jaki mógł być stosowany przy ustalaniu właściwego ustawodawstwa było miejsce siedziby zatrudniającego ich przedsiębiorstwa. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich Unii Europejskiej opiera

się bowiem na zasadzie, że osoby przemieszczające się na terytorium Unii podlegają systemowi zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego (art. 11 rozporządzenia podstawowego) i zasadą jest stosowanie jako właściwego miejsca wykonywania pracy, zaś wyjątki objęte zostały dyspozycją m.in. art. 13 ust. 1 rozporządzenia podstawowego i zgodnie z tym przepisem osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym państwie członkowskim lub jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania - ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę.

Przepisy art. 13 ust. 2 i 3 rozporządzenia podstawowego mają na celu wyeliminowanie podwójnego (lub wielokrotnego) ubezpieczenia w różnych państwach członkowskich albo zapobieżenie sytuacji, w której dana osoba nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu, a więc z punktu widzenia ustalenia ustawodawstwa istotne jest, aby w jego wyniku zainteresowany został objęty ubezpieczeniem tylko w jednym państwie członkowskim i aby mógł zrealizować ustanowione w art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego uprawnienie do wystąpienia do instytucji danego państwa członkowskiego z wnioskiem o wydanie poświadczenia na formularzu A1. Ocena takiego żądania należy do organów i instytucji właściwych tego państwa członkowskiego, zaś poświadczenie ustawodawstwa na formularzu A1 jest ogólnoeuropejskim dokumentem służącym do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem.

Przypomnieć wypadnie tylko, że już w Rozporządzeniu Rady (EWG) NR 1408/71 z dnia 14.06.1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.Urz.U.E.L Nr 149, str. 2) przepis art. 14 ust. 2a przewidywał, że osoba zwykle zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich, a która stanowi część personelu drogowego, która jest zatrudniona w przedsiębiorstwie wykonującym, na własny lub cudzy rachunek, międzynarodowe przewozy osób i rzeczy drogą lądową, mającym swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Państwa Członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego. Powyższe Rozporządzenie 1408/71 zostało zastąpione przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004, które już w preambule stanowi, że zasady mające na celu koordynację w zakresie zabezpieczenia społecznego wpisują się w ramy swobodnego przepływu osób oraz powinny z tego tytułu przyczyniać się do podniesienia poziomu życia tych osób i warunków zatrudnienia (1); niezbędne jest poddanie osób przemieszczających się we Wspólnocie systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego Państwa Członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu mających tu zastosowanie przepisów ustawodawstw krajowych oraz komplikacji, które mogłyby z tego wynikać (15); aby jak najbardziej skutecznie zagwarantować równość traktowania wszystkich osób pracujących na terytorium Państwa Członkowskiego, stosowne jest uznanie, jako ogólną zasadę, że ustawodawstwem mającym zastosowanie jest ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, w którym zainteresowana osoba wykonuje swą pracę jako pracownik najemny lub na własny rachunek a w przypadku gdy dana osoba zostaje objęta zakresem zastosowania ustawodawstwa państwa członkowskiego zgodnie z tytułem II niniejszego rozporządzenia, w ustawodawstwie właściwego państwa członkowskiego należy określić warunki przystąpienia do systemu oraz nabywania prawa do świadczeń, przy jednoczesnym poszanowaniu prawa wspólnotowego (17 i 17 a). W określonych sytuacjach, które uzasadniają inne kryteria stosowalności, niezbędne jest odstępianie od tej ogólnej zasady, przy czym zasada stosowania jednego ustawodawstwa ma wielkie znaczenie i powinna zostać wzmocniona (18 i 18a).

Powyższe uwagi zostały poczynione w celu naświetlenia podstawowych zasad jakie przyświecały organom Unii Europejskiej przy tworzeniu przepisów koordynacyjnych i ich rozciągnięciu na obywateli państw trzecich, a także w celu wskazania, że w przypadku pracowników występujących w niniejszej sprawie, gdyby nie fakt, iż są oni obywatelami Ukrainy, nie byłoby żadnych wątpliwości, że dla nich jako osób, które będąc zatrudnione przez jednego pracodawcę wykonują pracę w kilku państwach członkowskich właściwym ustawodawstwem będzie ustawodawstwo kraju, w którym siedzibę ma ich pracodawca.

Wracając do rozstrzygającej kwestii możliwości zastosowania przepisów rozporządzeń koordynacyjnych tj. podstawowego i wykonawczego do pracowników występujących w niniejszej sprawie koniecznym będzie stwierdzenie czy pracownicy objęci niniejszym postępowaniem zamieszkują legalnie na terytorium Polski jako państwa członkowskiego UE. Organ rentowy w niniejszej sprawie uznał, że pod pojęciem miejsca zamieszkania kryje się miejsce głównego ośrodka spraw życiowych i interesów. Istotnie takie zapatrywania zostały wyrażone na tle Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. UE.L nr 149, poz. 2), którego art. 1 lit. h stanowił, iż miejsce zamieszkania oznacza miejsce zwykłego pobytu i przyjmowano, że miarodajne dla ustalenia miejsca zamieszkania są długość oraz ciągłość zamieszkania przed podjęciem zatrudnienia, długość i uwarunkowania nieobecności, rodzaj zatrudnienia wykonywanego w innym państwie członkowskim oraz zamiar pracownika powrotu po czasie wykonywania pracy (por. wyroki ETS w sprawach: Di Paolo, z dnia 17.02.1977 r., 76/76, ECR 1977/1/00315; Aubin, z dnia 27.05.1982 r., 227/81, ECR 1982/5/01991; Reibold, z dnia 13.11.1990 r., C - 216/89, ECR 1990/10/I - 04163; K., z dnia 08.07.1992 r., C - 216/89, ECR 1992/7/I - 04341).

Jak już wcześniej wskazano zgodnie z art. 1 lit. j rozporządzenia podstawowego zwrot "zamieszkanie" oznacza miejsce, w którym osoba zwykle przebywa. Nie ulega wątpliwości, że rozporządzenia koordynacyjne na skutek wydania rozporządzenia rozszerzającego mogą być stosowane do pewnych kategorii pracowników – obywateli państw trzecich, pod warunkiem że legalnie zamieszkują na terytorium państwa członkowskiego nawet jeżeli utrzymują bliskie związki z krajem swego pochodzenia. Nie bez powodu w przepisie art. 1 rozporządzenia rozszerzającego do warunku zamieszkiwania dodano element „legalnie”, zatem ten element musi być także uwzględniany przy odpowiednim stosowaniu art. 11 rozporządzenia wykonawczego z dodatkową korektą, że przepis ten ma zastosowanie do sytuacji gdy dwie instytucje uzgadniają wspólne stanowisko a nie do stanu, w którym jeden organ zabezpieczenia arbitralnie dokonuje oceny.

Przechodząc do kryteriów wymienionych w art. 11 należy zauważyć, że wszyscy występujący w sprawie pracownicy zanim wystąpili o ustalenie polskiego ustawodawstwa byli zatrudnieni przez polskiego pracodawcę na podstawie umów o pracę od kilku lat, na czas nieokreślony lub określony do 2018-2020 r., zatem ich pobyt na terenie Polski ma charakter ciągły i długotrwały. Wszyscy pracownicy zatrudnieni są jako kierowcy ciągników samochodowych w transporcie i pracę świadczą na terenie Polski i innych krajów UE. W przerwach między wyjazdami w trasę starają się integrować z mieszkańcami K., spędzając czas wolny w wybrany przez siebie sposób, w tym także jeżdżąc w odwiedziny do rodziny na Ukrainę. Mają zapewnione miejsce zamieszkania w K. i tam są zameldowani. Państwem w którym odprowadzane są podatki od ich wynagrodzeń jest Polska i tu także do ZUS odprowadzane były składki na ubezpieczenia społeczne – do czasu zwrócenia się o potwierdzenie polskiego ustawodawstwa. Nie zostało w toku postępowania wykazane aby więzi rodzinne pracowników były tak silne, że wykluczają uznanie Polski za kraj ich zamieszkania. Dodatkowo elementy subiektywne tj. zamiar zamieszkania w Polsce – na co wskazują podawane przez pracodawcę dane o składaniu pieniędzy na zakup mieszkania, trudnej sytuacji na Ukrainie - działania wojenne, gorsze warunki życia i pracy przemawiają za traktowaniem przez nich Polski jako kraju zamieszkania.

Jak już wskazano nie bez znaczenia jest użycie a art. 1 rozporządzenia rozszerzającego określenia „legalne zamieszkanie” co niewątpliwie należy łączyć także z legalnym pobytom i legalnym zatrudnieniem na terytorium państwa członkowskiego. To, osoby objęte niniejszą sprawą legalnie pracują i przebywają na terytorium Polski nie budziło żadnych wątpliwości w sprawie. Co więcej, każdy z nich obok zezwolenia legitymuje się świadectwem kierowcy wydanym przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1072/2009 z dnia 21.10.2009 r. dotyczącego wspólnych zasad dostępu do rynku międzynarodowych przewozów drogowych (Dz.Urz.UE.L Nr 300, str. 72). Jak wynika z art. 3 wykonywanie przewozów międzynarodowych wymaga posiadania licencji wspólnotowej oraz, jeśli kierowca jest obywatelem państwa trzeciego, świadectwa kierowcy, przy czym zgodnie z art. 5 świadectwo kierowcy jest wydawane przez państwo członkowskie każdemu przewoźnikowi, który: jest posiadaczem licencji wspólnotowej; oraz albo legalnie zatrudnia w tym państwie członkowskim kierowcę, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego ani rezydentem długoterminowym w rozumieniu dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25.11.2003 r. dotyczącej statusu obywateli

państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi, albo w sposób legalny korzysta z usług kierowcy, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego ani rezydentem długoterminowym, pozostającego w dyspozycji tego przewoźnika zgodnie z warunkami zatrudnienia i kształcenia zawodowego określonymi w tym państwie członkowskim na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych; oraz, w odpowiednich przypadkach, na mocy układów zbiorowych, zgodnie z regułami stosowanymi w tym państwie członkowskim. Świadectwo kierowcy jest wydawane przez właściwe organy państwa członkowskiego siedziby przewoźnika na wniosek posiadacza licencji wspólnotowej każdemu kierowcy, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego ani rezydentem długoterminowym i jest przez tego przewoźnika legalnie zatrudniony, lub każdemu kierowcy pozostającemu w jego dyspozycji, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego ani rezydentem długoterminowym.

Wszystkie powyższe okoliczności przekonują o tym, że pracownicy objęci niniejszą sprawą legalnie zamieszkują i pracują na terenie Polski i na mocy art. 1 rozporządzenia rozszerzającego winny mieć do nich zastosowanie rozporządzenia koordynacyjne. Jak już wskazano w treści uzasadnienia, pracownicy występujący w niniejszej sprawie będąc zatrudnieni przez jednego pracodawcę normalnie wykonują pracę najemną w kilku państwach członkowskich a więc podlegają ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba (lub miejsce wykonywania działalności) przedsiębiorstwa lub pracodawcy - stosownie do art. 13 ust. 1 lit. b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 czyli polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Przyjęcie odmiennej koncepcji a w szczególności zaakceptowanie stanowiska organu rentowego prowadziłoby do niedopuszczalnego naruszenia podstawowych zasad jakie towarzyszyły ustanowieniu przepisów koordynacyjnych tj. stwierdzeniu, że osoby objęte niniejszą sprawą nie podlegają żadnemu ustawodawstwu. Na marginesie należy dodać, że podzielenie stanowiska ZUS naruszyć mogłoby zasadę swobodnego przepływu usług, gwarantującą podmiotom, które prowadzą legalną działalność w jednym z państw członkowskich, prowadzenie działalności gospodarczej w innym państwie członkowskim lub oferowanie i świadczenie usługi w innych państwach członkowskich, pozostając jednocześnie w kraju pochodzenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku. O kosztach orzeczono w myśl art. 98 i 102 kpc.

SSO Marzena Głuchowska